

Infra Sweden

Programplan Etapp 4

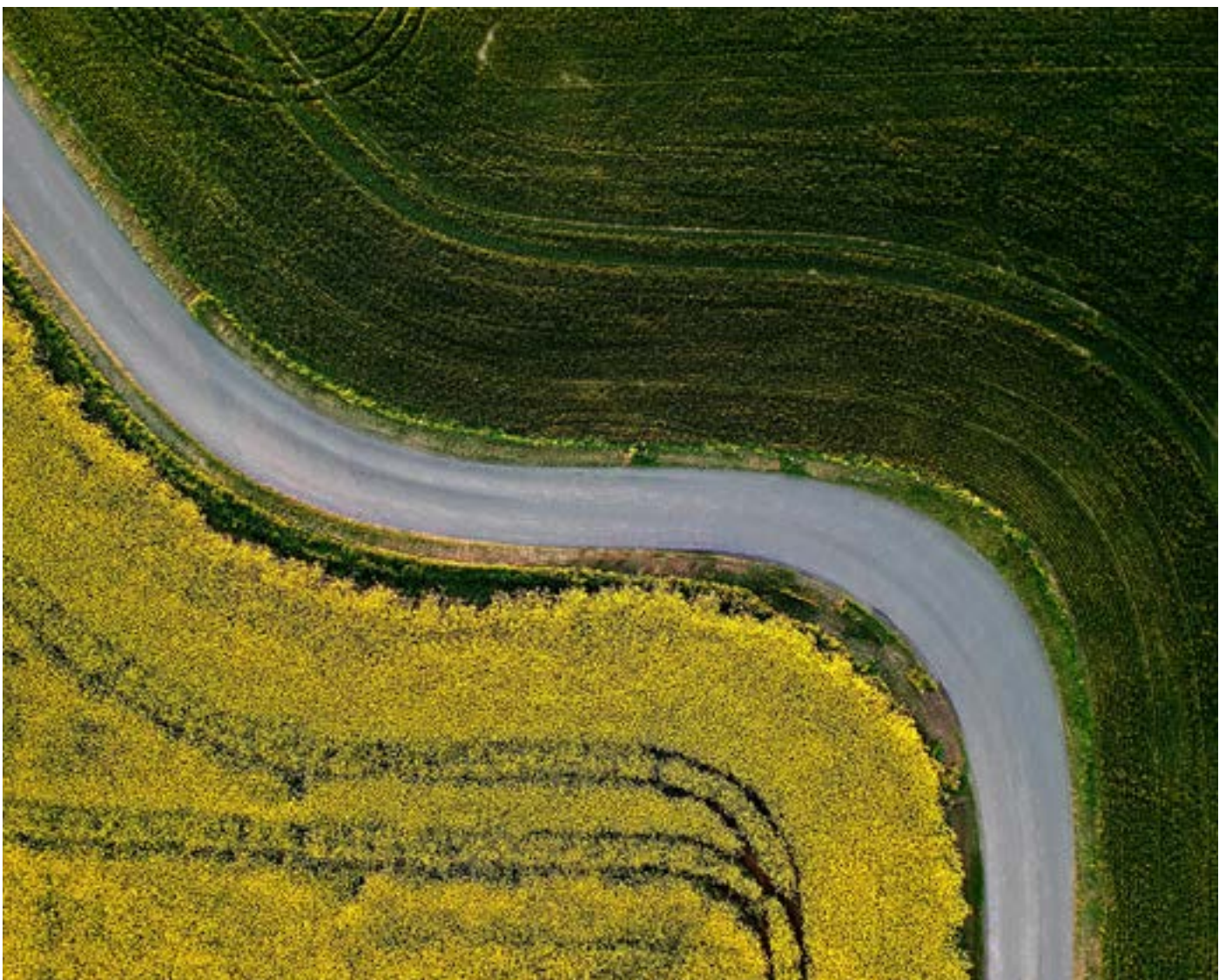
Innehåll

Inledning	3
Utvecklingstrender	4
Agenda 2030	5
Drivkrafter för ökad innovationstakt	6
Samverkan	7
InfraSweden	7
Vision och mål	8
Verksamhet och tematiska fokusområden	9
Klimatneutral och klimatreseilient transportinfrastruktur	9
Uppkopplad transportinfrastruktur	10
Material, konstruktioner och byggmetoder	11
Ökad produktivitet och kvalitet i transportinfrastrukturen	12
Hållbart underhåll av transportinfrastruktur	13
Organisation och styrning	14
Effektlogik - resultat och effekter	15
Resultatmål	15
Direkta effekter på branschnivå	16
Effekt mål på samhällsnivå	16
Utgångspunkter för fortsatt utveckling och inriktning	17
Ettapp 4 - den sista programperioden	17
Analys och måluppfyllelse enligt effektlogiken	17
Resultat av nioårsutvärdering	19
Strategisk inriktning under kommande år	20
Från projektresultat till implementering – InfraSwedens roll	20
Bidra till utveckling av regelverk och affärsmodeller	21
Exitstrategi	22

Inledning

Under de senaste 50 åren har transporterna på både väg och järnväg i Sverige ökat kraftigt. Urbanisering, globalisering, specialisering och ekonomisk tillväxt har drivit fram ett förändrat och växande transportbehov, både för personresor och godstransporter. Denna utveckling har lett till ökad trängsel i storstäderna, samtidigt som det blivit alltmer kostsamt att upprätthålla tillgängligheten i glesbygden. Digitalisering och nya mobilitetstjänster, såsom eldrivna fordon, självkörande teknik och delningsekonomi, omformar dessutom hur vi reser och transporterar varor.

Sveriges konkurrenskraft och framtida välbefinnande är beroende av ett effektivt och hållbart transportsystem som kan möta både nuvarande och framtida behov. För att förbättra infrastrukturen byggs och planeras nya vägar, järnvägar och broar, men den största delen av transportnätet utgörs fortfarande av strukturer som skapades under tidigare årtionden. En av de största utmaningarna framöver är därför att förvalta, modernisera och anpassa den befintliga infrastrukturen på ett hållbart sätt.

Utvecklingstrender

Utvecklingen av transportinfrastrukturen påverkas av en rad samhällstrender som både skapar möjligheter och utmaningar. Dessa trender har en direkt effekt på infrastrukturen genom nya tekniska lösningar och investeringar. De kan också ha en indirekt påverkan genom förändrade beteenden, regelverk och affärsmodeller.

Bland de mest betydelsefulla trenderna märks hållbarhet, digitalisering, urbanisering, förändrade affärsmodeller samt samhällets säkerhet och sårbarhet. För transportinfrastrukturbranschen innebär detta bland annat en ökad satsning på elektrifiering, automatisering, smarta mobilitetstjänster, robusta transportsystem och nya upphandlingsformer med hållbarhetskrav. Digitalisering och datadriven styrning blir också allt viktigare för att optimera resursanvändning och förbättra underhållet.

Utvecklingstrender kräver inte bara tekniska innovationer, utan även anpassning hos individer, företag och myndigheter. Nya samverkansformer mellan offentliga och privata aktörer behövs för att driva förändringen framåt, samtidigt som lagar och regelverk måste uppdateras för att möjliggöra en mer flexibel och hållbar transportinfrastruktur. För att Sverige ska kunna bibehålla sin konkurrenskraft och möta framtidens transportutmaningar krävs en helhetssyn där teknik, politik och beteendeförändringar går hand i hand.

Agenda 2030

De 17 globala målen i Agenda 2030 syftar till att styra världen mot en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Flera av målen har en direkt koppling till transportinfrastrukturen och dess framtida utformning, däribland Mål 5: Jämställdhet, Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Mål 11: Hållbara städer och samhällen samt Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion.

För att uppnå målen krävs omfattande förändringar inom samhällets processer och verksamheter, vilket ställer höga krav på en transformativ omställning. Detta innebär genomgripande förändringar i rådande strukturer, teknologier och levnadssätt, där traditionella transportlösningar behöver ersättas eller kompletteras med mer hållbara alternativ..

Elektrifiering, smarta transportlösningar och cirkulära affärsmodeller är exempel på innovationer som kan bidra till att uppfylla målen.

Omställningen är en komplex process som kräver långsiktiga investeringar, förändrade regelverk och nya samverkansformer mellan offentliga och privata aktörer. För att Agenda 2030 ska fungera som en drivkraft för innovation och utveckling inom transportinfrastrukturen måste både politiska och ekonomiska styrmedel stödja hållbara och resilianta transportlösningar.

Drivkrafter för ökad innovationstakt

Omställningen till ett hållbart samhälle, i linje med Agenda 2030 och klimatneutralitet, driver på innovation inom transportinfrastruktur. För att möta behoven i både städer och glesbygd krävs investeringar som balanserar tillgänglighet, hållbarhet och effektivitet.

Att underhålla befintlig infrastruktur är både ekonomiskt och miljömässigt nödvändigt, medan nybyggnation måste präglas av hållbarhet och resurseffektivitet. Samtidigt behöver infrastrukturen anpassas till klimatförändringar genom mer robusta material och bättre skydd mot extrema väderförhållanden.

Övergången till fossilfria transporter kräver även utbyggnad av laddinfrastruktur och andra lösningar för att stödja elektrifieringen. Inom Fossilfritt Sverige har bygg- och anläggningsbranschen uppdaterat färdplanen för att nå klimatneutralitet och stärka konkurrenskraften.

För att omställningen ska ske snabbare behövs nya upphandlings- och finansieringsmodeller samt regelverk som stödjer innovation. I dag finns ett glapp mellan utveckling och praktisk tillämpning, vilket bromsar förändringen. Trots utmaningarna är en hållbar transportinfrastruktur avgörande för framtidens mobilitet och konkurrenskraft.

Samverkan

Innovation blir verklighet först när nya lösningar implementeras, och det kräver samarbete mellan aktörer i den komplexa transport- och anläggningssektorn. För att möjliggöra systemförändringar behövs en samverkan mellan innovation, affärsmodeller och regelverk, vilket påskyndar anpassningen till nya krav och möjligheter.

Ett exempel är innovationsupphandlingar och upphandlingar med dialoginslag där Trafikverket, kommuner och regioner samarbetar med leverantörer för att integrera hållbarhetskrav och ny teknik i infrastrukturen.

InfraSweden

InfraSweden är ett strategiskt innovationsprogram som startades 2015 genom en satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Programmet syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och driva hållbar utveckling inom transportinfrastrukturen genom samverkan och innovation.

Genom att samla aktörer från både transportinfrastruktursektorn och andra branscher skapar InfraSweden en plattform för att utveckla hållbara och effektiva lösningar. Programmets framgång bygger på att branschaktörer bidrar med kunskap och resurser för att möta gemensamma utmaningar och driva innovation inom infrastrukturområdet.

Vision och mål

Tillsammans med akademi, företag, myndigheter, kommuner och andra centrala aktörer arbetar InfraSweden mot att förverkliga visionen "En hållbar transportinfrastruktur som stödjer omställningen till Agenda 2030 och når klimatneutralitet 2045."

Följande mål stöttar visionen:

Ökad hållbarhet

En hållbar infrastruktur är nyckeln till ett tillgängligt, tryggt och jämställt samhälle. InfraSweden främjar innovationer som gör transportinfrastrukturen mer hållbar – ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Programmet stödjer lösningar för klimatneutrala anläggningar och underhåll, cirkularitet och resiliens mot klimatförändringar.

Konkurrenskraftiga innovationer

InfraSwedens projekt utvecklar konkurrenskraftiga lösningar inom teknik, tjänster och affärsmodeller för en klimatneutral transportinfrastruktur. Genom samverkan och öppenhet ska även internationella innovationer kunna bidra till omställningen. Lösningarna ska vara nationellt och internationellt efterfrågade.

Öppen, dynamisk och attraktiv sektor

Programmet stärker transportinfrastruktursektorn genom att främja kreativitet, samverkan och en helhetssyn. För att attrahera och behålla kompetenta människor behöver sektorn visa hur arbetet bidrar till ett hållbart samhälle och erbjuda en inkluderande, innovativ och utvecklande arbetsmiljö. Mångfald och jämställdhet är centrala principer i detta arbete.

Verksamhetochtematiska fokusområden

InfraSweden identifierar och bidrar till att de innovationsmöjligheter, kunskapsbehov och samverkanspotential som har effekt på framtidens utveckling inom transportinfrastruktur ges en möjlighet att utvecklas.

Klimatneutral och klimatresilient transportinfrastruktur

Detta fokusområde är övergripande och omfattar insatser som syftar till att uppnå klimatneutralitet och resiliens i planering, byggnation och underhåll av transportinfrastruktur. För att klara det behövs innovation även inom affärsmodeller, upphandling och regelverk.

Exempel på innovationsområden:

Beslutsunderlag för klimatneutralitet

För att uppnå en mer klimatneutral transportinfrastruktur behövs innovativa lösningar som tar hänsyn till hela livscykeln – från planering och byggande till drift och underhåll. Det innebär att optimera livslängden, utnyttja befintlig infrastruktur effektivare och minimera klimatpåverkan från transportsystemet som helhet.

Viktiga områden inkluderar flexibla och multifunktionella infrastrukturlösningar, verktyg för samordnad investering och förvaltning samt metoder för klimatfokuserad planering. Även samarbetsformer och upphandlingsmetoder behöver utvecklas för att säkerställa att hållbara innovationer implementeras i praktiken.

Resurseffektivitet och klimatneutrala bygg- och underhållsprocesser

Resurseffektivitet inom transportinfrastruktur handlar om att utveckla metoder, material och processer som minimerar klimatpåverkan under hela livscykeln – från byggnation till drift och underhåll. Det innebär att skapa cirkulära processer för ökad återanvändning av material, utveckla klimatneutrala konstruktionsmaterial och använda digitala verktyg för att optimera konstruktioner och minska resursförbrukning. Dessutom behövs nya tekniker för att uppgradera och förlänga livslängden på befintlig, åldrande, infrastruktur, vilket stärker både hållbarhet och effektivitet.

En beständig och klimatanpassad transportinfrastruktur

Klimatförändringar och extrema väderförhållanden kan påverka transportinfrastrukturen allvarligt. För att säkerställa en hållbar och fungerande infrastruktur krävs nya lösningar inom planering, byggande och förvaltning som stärker motståndskraften och anpassningen till framtidens klimat.

Uppkopplad transportinfrastruktur

Digitalisering och uppkoppling är avgörande för framtidens transportinfrastruktur. Genom datakommunikation, artificiell intelligens och automatisering kan rätt information nå rätt beslutsfattare i rätt tid, vilket möjliggör effektivare resursanvändning.

Nya teknologier skapar också förutsättningar för innovativa affärsmodeller som stärker konkurrenskraften och bidrar till klimatmålen. Digitalisering är en central drivkraft inom alla programmets fokusområden.

Exempel på innovationsområden:

Smart planering för hållbar infrastruktur

Att bygga ny infrastruktur är kostsamt, påverkar klimatet och medför framtida underhållskostnader. Genom att dela information tidigt i planeringsprocessen kan utformning och byggnation ske med bättre insikt och kontroll över anläggningskostnader, byggplaner samt klimat- och miljöpåverkan. Detta minskar risker och bidrar till en mer hållbar och kostnadseffektiv infrastruktur.

Datadrivet underhåll för en hållbar transportinfrastruktur

För att minska underhållsskulden inom transportinfrastrukturen behövs nya datadrivna och automatiserade arbetsprocesser. Genom att utveckla smarta upphandlings- och affärsmodeller kan förebyggande underhåll och automatiserad uppföljning effektiviseras inom både väg- och baninfrastruktur. Kvalitetssäkrade data och tillförlitliga analysmodeller, såsom prognoser och effektbedömningar, är avgörande för att optimera resurser och förlänga livslängden på infrastrukturen.

Globalt samarbete för datadrivna lösningar

Sverige har flera starka företag med potential att tillsammans med mindre aktörer utveckla och etablera datadrivna lösningar på den internationella tjänstemarknaden. Genom ökat globalt engagemang och samarbete kan svenska företag både exportera innovationer och dra nytta av teknikutveckling från andra länder. Detta utbyte stärker konkurrenskraften och bidrar till en mer hållbar och innovativ transportinfrastruktur.

Material, konstruktionslösningar och byggmetoder

Utvecklingen av transportinfrastrukturen kräver nya material, konstruktionslösningar och byggmetoder för att uppnå klimatneutralitet, hållbarhet och resiliens.

Exempel på innovationsområden:

Material och cirkulära processer

Traditionella material dominerar fortfarande transportinfrastrukturen men den snabba utvecklingen inom materialteknik möjliggör nya konstruktionsmaterial med minskad miljöpåverkan. För att främja cirkulära flöden krävs ökad återanvändning och modulärt byggande, där material kan ha flera funktioner genom olika livscykler.

Resilienta konstruktioner och livscykelperspektiv

Framtidens infrastruktur måste anpassas till nya mobilitetsbehov, integreras i intelligenta transportsystem och stå emot klimatförändringar. För att säkerställa långsiktig funktionalitet behövs innovativa konstruktionslösningar som hanterar extrema väderförhållanden och resursbegränsningar. Ett livscykelperspektiv i planeringsskedet skapar bättre förutsättningar för hållbart underhåll och effektiv förvaltning.

Effektivare byggmetoder

Transportinfrastrukturen bygger på hög materialåtgång, vilket kräver innovativa metoder för att minska energiåtgång och miljöpåverkan. Nya byggtekniker kan förbättra produktiviteten, arbetsmiljön och minska klimatavtrycket.

Digitalisering och automatisering

Genom att använda digitala verktyg och sensorer i realtid kan byggprocessen optimeras och kvaliteten säkerställas direkt i fält. Automatisering och industrialisering av byggmoment kan skapa en säkrare arbetsmiljö, förlänga livslängden på infrastrukturen och minska både byggtid och trafikstörningar. En smartare byggprocess bidrar till både ekonomisk och social hållbarhet.

Ökad produktivitet och kvalitet i transportinfrastrukturen

För att skapa en effektiv och hållbar transportinfrastruktur krävs utveckling av nya produkter, processer och verktyg. Målet är att maximera produktivitet och kvalitet ur ett samhällsperspektiv samt att skapa en sund och innovativ leverantörsmarknad.

Exempel på innovationsområden:

Innovation för ökad produktivitet

Produktiviteten kan förbättras genom nya tekniker och processer som minskar kostnader över hela livscykeln och höjer kvaliteten. Datadriven planering och genomförande är en nyckelfaktor, liksom snabbare och mer effektiva processer för tillståndsbedömningar och regelverk. Genom att arbeta proaktivt kan miljökrav och regleringar driva innovation istället för att fördröja utvecklingen.

Mätbara och standardiserade funktionskrav

Tydliga funktionskrav i upphandlingar kan stimulera utveckling, stärka konkurrensen och gynna innovativa företag. Standardiserade och mätbara krav bidrar till högre effektivitet, bättre kvalitet och långsiktig hållbarhet inom bygga, drift och återanvändning. Genom att anpassa funktionskrav efter klimatneutralitet och hållbarhetsmål skapas en mer robust infrastruktur.

Industriellt tänkande i hela byggprocessen

Ett industriellt angreppssätt genom hela byggprocessen – från planering till förvaltning – kan sänka kostnader, förbättra effektiviteten och skapa en mer långsiktig innovationsutveckling inom transportinfrastruktur.

Affärsmodeller som främjar innovation

För att stimulera nytänkande krävs affärsmodeller och upphandlingsformer som ger entreprenörer och tekniska konsulter större frihet att utveckla innovativa lösningar. Transparent hantering av alternativa anbud och flexibla kontraktsformer kan bidra till att marknadens resurser används mer effektivt.

Hållbart underhåll av transportinfrastruktur

För att säkerställa en säker, robust och hållbar transportinfrastruktur krävs ett proaktivt, effektivt och hållbart underhåll. Genom att använda data om anläggningars tillstånd kan underhållet bli mer proaktivt och hållbart. Dessutom bör underhållsarbetet bidra till att transportinfrastrukturen blir klimatneutral.

Exempel på innovationsområden:

Beslutsunderlag och kunskap om infrastrukturens tillstånd

Det pågår många utvecklings- och innovationsprojekt, både inom och utanför InfraSweden, som fokuserar på att skapa bättre metoder och verktyg för att mäta och analysera anläggningars tillstånd. För att dessa insatser ska ge maximal nytta måste kunskapen omvandlas till praktiska modeller som kan användas för att fatta beslut om drift och underhåll.

Hållbart underhåll

Infrastruktursektorn strävar efter ett långsiktigt och hållbart underhåll ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Valet av underhållsåtgärder och hur de genomförs påverkar både miljön och klimatet, både positivt och negativt. Därför är det viktigt att miljö, hälsa och klimat alltid beaktas vid beslut om underhållsåtgärder. För att uppnå detta måste förståelsen för hur underhåll påverkar miljö, hälsa och klimat öka. Det gäller också att främja cirkularitet, till exempel genom att återvinna och återanvända material vid underhållsarbeten. Ytterligare behövs mer kunskap om hur klimatförändringar kommer att påverka framtidens underhållsbehov. Detta kan åstadkommas genom att utveckla analysmodeller som kan klassificera, värdera och prioritera åtgärder för att anpassa den befintliga transportinfrastrukturen till ett förändrat klimat.

Underhåll av framtidens elektrifierade och automatiserade transportinfrastruktur

Framtidens transportsystem kommer att vara mer elektrifierade och automatiserade. För att detta ska fungera effektivt krävs en nära samverkan mellan fordonen och infrastrukturen. Det ställer krav på utvecklingen av regelverk och affärsmodeller.

Organisation och styrning

Alla organisationer som vill bidra till InfraSwedens arbete för en smart, hållbar och konkurrenskraftig transportinfrastruktur kan bli medlemmar i programmet. Medlemskapet är avgiftsfritt. Medlemmarna påverkar programmets verksamhet och utveckling genom medlemsstämman och genom att delta i olika programstrategiska uppgifter.

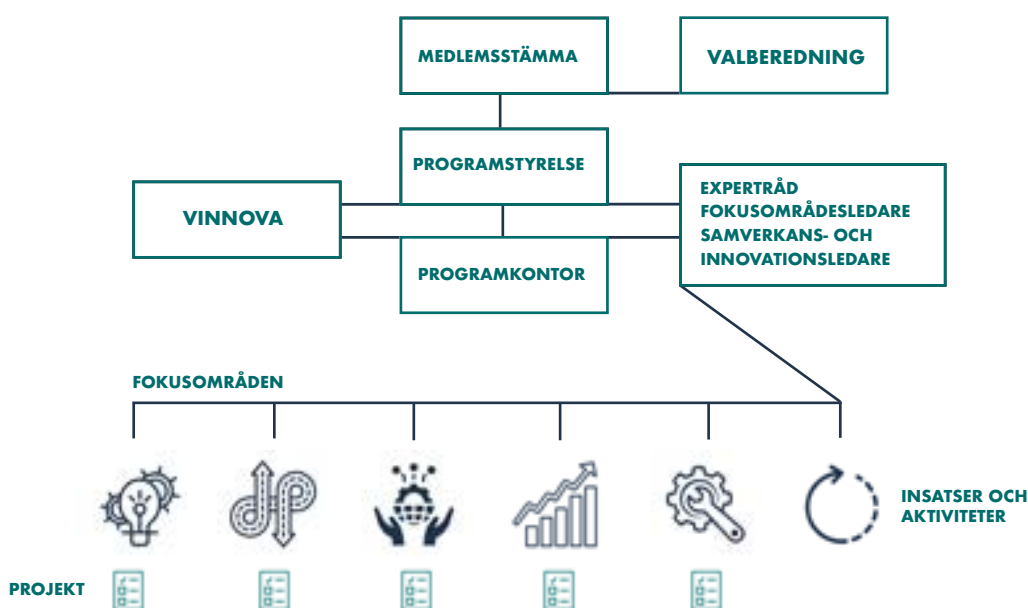
Programmets övergripande styrning sker av medlemsorganisationerna genom att programstyrelsen väljs vid medlemsstämman. Styrelseledamöterna som till största del rekryteras från medlemsorganisationerna föreslås av valberedningen som består av representanter från programkoordinatör, näringsliv och beställarorganisationer.

Det operativa arbetet leds och genomförs av programkontoret på KTH som är programkoordinatör för InfraSweden. Till stöd finns programmets expertråd samt upphandlade resurser utvecklingsledare och samverkans- och innovationsledare.

Expertrådet har som uppgift att bistå programmet med bedömningar rörande behov, trender, möjligheter och risker inom programmets verksamhetsområde. Expertrådet arbete koordineras av programkontoret. Utvecklingsledarna samt innovations- och samverkansledarna deltar också i det löpande arbetet med att hålla programmets agenda aktuell.

InfraSwedens organisationsstruktur visas i nedanstående figur. Detaljerad beskrivning av roller samt rutiner för ledning och styrning beskrivs i dokumentet [Verksamhetsstyrning](#).

Organisationsstruktur:

Effektlogik - resultat och effekter

InfraSwedens verksamhet ska resultera i att ett antal utpekade mål och effekter uppnås på kortare och längre sikt. Programmet utgår från identifierade behov och använder sina resurser för att planera och genomföra olika typer av satsningar. Insatserna ska leda till konkreta resultatmål, som i sin tur ska bidra till direkta effekter i transportinfrastrukturbranschen och långsiktiga effekter på samhällsnivå. Syftet är att följa hur programmet steg för steg bidrar till de förändringar som krävs för att uppnå uppställda resultatmål och förväntade effekter. Effektlogiken analyserar genomförda satsningar och följer upp programmets mål på kort och lång sikt.

Resultatmål

Programinsatsernas resultatmål finns inom följande områden:

Utveckling och implementering

- Lösningar för minskad klimatpåverkan från produktion, drift och underhåll av transportinfrastruktur.
- Material, konstruktionslösningar och byggmetoder som är trafik-säkra, effektiva och hållbara.
- Lösningar för ökad återanvändning och återvinning av material
- Tekniska lösningar, metoder, verktyg och processer för ökad produktivitet.
- Nya/förbättrade upphandlingsformer och affärsmodeller som ger incitament till utveckling.
- Lösningar för digital omställning av transportinfrastruktursektorn
- Strategiska lösningar som utvecklar programmet och gagnar många aktörer.

Förutsättningar för innovation

- Förenklad implementering och nyttogörande av innovationer.
- Breddad och mer systematisk samverkan nationellt och internationellt.
- En sammanhållen och behovsmotiverad projektportfölj.
- Ökad kännedom och spridning av lärande och erfarenheter.

Direkta effekter på branschnivå

De kortsiktiga effekterna som ska uppnås handlar om direkta effekter på transportinfrastrukturbranschens utveckling och uppdelas enligt följande:

Hållbarhet och resiliens

- Branschen arbetar på ett mer effektivt sätt ur ett livscykelperspektiv.
- Branschen använder miljövänliga och klimatsmarta lösningar.
- Branschen utvecklar och upprätthåller ett transportinfrastruktursystem som är socialt hållbart och präglas av tillgänglighet, trygghet, säkerhet.
- Ökad resiliens och robusthet i transportinfrastrukturen.

Konkurrenskraft och innovation

- Branschen innehåller fler konkurrenskraftiga aktörer.
- Branschen är mer dynamisk och innovationsvänlig och attraherar kompetent arbetskraft.
- Ökad innovation och produktivitet i branschen med nya/förbättrade affärsmodeller, policys och regelverk.
- Öppenhet och samverkan med omvärlden ökar innovationsgraden i svensk transportinfrastruktursektor.

Effekter på samhällsnivå

Programmets samlade insatser och aktiviteter ska bidra till samhällsutvecklingen genom följande långsiktiga effektmål.

- Sverige har ett klimatneutralt transportinfrastruktursystem ur ett livscykelperspektiv.
- Sverige har ett hållbart och resiliert transportinfrastruktursystem ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv.
- Ett hållbart och innovativt transportinfrastruktursystem som skapar förutsättningar för ökad svensk konkurrenskraft.

Utgångspunkter för fortsatt utveckling och inriktning

Etapp 4 - den sista programperioden

InfraSweden är ett tolvårigt innovationsprogram som under de sista tre verksamhetsåren satsar på att nå ut med resultat som har tagits fram inom ramen för programmet. Det innebär att stödja pågående projekt och initiativ att få genomslag samt stödja utvecklingen av affärs- och organisationsformer för mer klimatneutral transportinfrastruktur. InfraSweden planerar även för hur olika initiativ ska kunna fortsätta även efter programslut.

Analys och måluppfyllelse enligt effektlogiken

InfraSweden följer löpande upp sina projekt utifrån programmets effektlogik. Huvudsakligen sker uppföljningen vid två årliga projektkonferenser: på höstens innovationsworkshop och på höstens resultatkonferens. Därutöver samlas projektdokumentation in kontinuerligt. Vid projektavslut finns också en etablerad rutin där projekten redovisar sina resultat enligt en projektavslutningsmall som tillhandahålls av programkontoret.

Då effekten av innovation inom samhällsbyggnadssektorn ofta tar tid, är det avgörande att följa upp projektens långsiktiga resultat och koppla dem till InfraSwedens mål och effektlogik. Därför genomför programmet numera uppföljningar av projektens vidareutveckling och effekter tre år efter avslut.

Under 2023 utvecklades en metod för att utvärdera genomförda projekt i relation till de kortsiktiga effekter och övergripande effektmål som definieras i InfraSwedens effektlogik.

Metoden bygger på en enkätundersökning riktad till projektledare samt berörda behovsägare och projektparter. Syftet är att kartlägga projektens fortsatta utveckling mot implementering och identifiera uppnådda samt potentiella effekter. Metoden har hittills använts vid två tillfällen: första gången 2023 för innovationsprojekt avslutade senast 2020 och därefter 2024 för projekt avslutade under 2021. Totalt har cirka ett 50-tal projekt ingått i dessa uppföljningar.

Den genomförda effektuppföljningen har identifierat flera viktiga insikter:

- Störst långsiktig potential ligger i att påverka sektorns utveckling genom nya eller förbättrade affärsmodeller, policies och regelverk. Programmet behöver stärka sin roll i att driva förändring inom dessa områden.
- Behovsägare och potentiella kunder måste vara medvetna om nya lösningar och öppna för att ta dem i bruk. Det krävs dialog, samverkan, stöd och utbildningsinsatser för att underlätta denna process.
- Många projekt kräver vidareutveckling för att nå implementering. En avgörande faktor är tillgången till finansiering genom andra forsknings- och innovationsprogram, behovsägare, industriparter eller riskkapitalbolag.
- Många projekt har stor potential att bidra till hållbar utveckling, men den faktiska effekten beror på om lösningarna implementeras och skalas upp.
- Tidiga implementeringsplaner är viktiga. Redan under projekttiden bör det finnas en plan för hur resultaten ska omsättas i praktiken. Programmet kan stödja detta genom innovationscoaching med fokus på implementering.
- Implementering tar tid. För de flesta projekt är detta en lång process, vilket gör det viktigt att InfraSweden fortsätter att följa upp projekten flera år efter avslut.

Resultat av nioårsutvärdering

Den externa nioårsutvärderingen som genomfördes 2024 visar att InfraSweden haft en betydande inverkan på innovationsförmågan inom transportinfrastruktursektorn. Programmet har skapat en grund för en mer innovativ och hållbar sektor samt en plattform för samverkan mellan olika aktörer, vilket lett till ökad kunskapsöverföring och nya innovativa lösningar.

Några av InfraSwedens viktigaste effekter:

- **Ökat fokus på innovation:** InfraSweden har bidragit till att förändra synen på innovation inom sektorn. Genom att erbjuda finansiering och stöd har programmet uppmuntrat aktörerna att satsa mer på forskning och utveckling.
- **Behovsdriven innovation:** InfraSwedens fokus på öppna utlysningar med ett tydligt bottom-up-perspektiv har resulterat i branschdrivna projekt som möter de faktiska behoven hos aktörerna.
- **Nya produkter och lösningar:** Flera av InfraSwedens projekt har resulterat i nya innovativa produkter och lösningar som har implementerats eller är på god väg att implementeras på marknaden.
- **Kompetensutveckling:** Deltagandet i InfraSwedens projekt har lett till bred kompetensutveckling för deltagarna, särskilt inom områdena samverkan, innovationsförmåga och strategiskt beslutsfattande.
- **Ökad samverkan:** InfraSweden har skapat en plattform för samverkan mellan aktörer från olika delar av transportinfrastruktursektorn, inklusive företag, offentliga organisationer, lärosäten och forskningsinstitut. Detta har lett till ökad kunskapsöverföring och en bättre förståelse för varandras utmaningar och behov.

När det kommer till rekommendationer inför etapp 4 anser utvärderingen att InfraSweden bör öka programmets strategiska fokus på förändringar av regelverk och affärsmodeller, etablera en global omvärldsbevakning samt utveckla och genomföra en exitstrategi för att bibehålla de mervärden som genererats under programperioden. Detaljerad beskrivning av utvärderingens rekommendationer samt hur dessa hanteras av programmet återges i en separat handlingsplan.

Strategisk inriktning kommande år

I föregående avsnitt beskrevs de utgångspunkter som ligger till grund för InfraSwedens inriktning och verksamhetsplanering under de kommande åren. Det här avsnittet handlar om programmets strategiska inriktning för etapp 4.

Från projektresultat till implementering – InfraSwedens roll

Utlysningssprojekten är InfraSwedens främsta verktyg för att driva innovation och uppnå programmets resultatmål och effekter. När projekten levererar lösningar med potential att implementeras är det avgörande att dessa tas vidare och skapar verklig nytta i branschen. För att säkerställa att goda resultat inte stannar inom projekten arbetar programmet aktivt med uppföljning, stöd och riktade insatser för att stärka implementeringsförmågan.

De flesta projekt behöver fortsätta utveckla sina affärskoncept och marknadsstrategier även efter att projektperioden är avslutad. InfraSweden har etablerat strukturer för att följa upp och stödja projekt både under genomförandet och efter avslut, inklusive en utökad uppföljning upp till tre år efter projektets slut.

Implementering av innovativa lösningar beror dock inte enbart på projektens egna insatser. Mottagarnas beredskap, regelverk och upphandlingsmodeller spelar en central roll. Under den kommande programperioden kommer InfraSweden att fortsätta att driva insatser som underlättar och påskyndar implementering, bland annat genom:

- Nätverksbyggande och matchmaking – koppla projektens resultat till rätt aktörer och affärsmöjligheter.
- Kunskapsspridning och vägledning – lyfta fram framgångsrika exempel och skapa stödstrukturer för implementering.
- Påverkan och policyutveckling – identifiera hinder i regelverk och upphandlingsprocesser samt arbeta för att skapa bättre förutsättningar för innovation.

Genom dessa insatser tar InfraSweden ett helhetsgrepp kring implementering, där inte bara projektresultat utvecklas utan också får reell effekt i transportinfrastrukturen.

Bidra till utveckling av regelverk och affärsmodeller

För att möjliggöra systemförändringar och strukturella förbättringar inom transportinfrastrukturen behöver regelverk och affärsmodeller anpassas till framtidens behov. InfraSweden kommer därför att fortsätta att genomföra insatser som skapar förutsättningar för innovation, hållbarhet och effektivitet genom att påverka regelverk och affärsmodeller. Målet är att genom konkreta insatser och strategiska samarbeten bidra till långsiktiga förändringar som gynnar en mer hållbar och innovativ transportinfrastruktur.

Baserat på resultat från tidigare satsningar och utlysningssprojekt kommer InfraSweden att fokusera på områden där programmet har störst möjlighet att påverka regelverk och affärsmodeller. Exempel på insatser som kommer att genomföras under den sista etappen av programmet:

- Identifiera vilka hinder och möjligheter i nuvarande regelverk och affärsmodeller som begränsar innovation och systemförändring och definiera nyckelområden där förändringar kan ha störst positiv effekt.
- Fortsätta att genomföra dialog med myndigheter, kommuner och andra beslutsfattare om förändringar i regelverk. Det etablerade beställarnätverket är ett möjligt forum. Det är även samverkansforumen om vägunderhåll och järnvägsunderhåll.
- Utveckla de riktlinjer och verktyg för behovsägare och aktörer som vill implementera nya, hållbara affärsmodeller som redan finns inom InfraSwedens innovationsakademi.

Exitstrategi

InfraSwedens exitstrategi syftar till att säkerställa att programmets resultat, nätverk och arbetsmetoder lever vidare och fortsätter att bidra till innovation inom transportinfrastrukturen även efter programmets avslut.

Under de kommande sista tre åren kommer fokus att ligga på att identifiera framtida innovationsbehov, engagera nyckelaktörer och utveckla en långsiktig innovationsfärdplan för transportinfrastrukturen.

Ett viktigt steg är att dokumentera och sprida programmets resultat genom digitala verktyg och nätverk, vilket säkerställer att kunskap och lösningar blir tillgängliga för branschen. Genom samverkan med myndigheter, forskningsinstitut och näringslivet ska en struktur etableras för att vidareutveckla programmets arbetsmetoder och samverkansmodeller i andra sammanhang, såsom beställarnätverk, innovationsplattformar och branschövergripande initiativ.

InfraSweden kommer även att kartlägga och föreslå finansieringslösningar som möjliggör att programmets plattform och arbetssätt kan fortsätta i en ny eller befintlig organisation. Detta inkluderar att undersöka möjliga samarbeten med pågående FoI-program, branschorganisationer och offentliga aktörer.

Genom strategiska dialoger med beslutsfattare och branschrepresentanter ska förutsättningar skapas för en smidig övergång och långsiktig påverkan. Styrelsen och Vinnova kommer att följa upp genomförandet av exitstrategin, och arbetet integreras i programbeskrivningen samt i den årliga verksamhetsplanen för att säkerställa ett strukturerat avslut och fortsatt nytta av programmets insatser.

**Infra
Sweden**

Februari 2025

Med stöd från:

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

 Energimyndigheten

FORMAS

**Strategiska
innovations-
program**